

на отрицательное отношение Паулина к языческим богам и мифологическим персонажам, их имена и связанные с ними события мелькают на страницах его сочинений. Античное прошлое настолько глубоко укоренилось в сознании поэта, что, пусть помимо его воли, оно продолжает жить в его произведениях.

Особливості розміщення польських біженців у внутрішніх губерніях Російської імперії в роки Першої світової війни

Тетяна Лихачова

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

E-mail: univer.edu@mail.ru

В останній час все більшої актуальності набувають питання, які пов'язані з вивченням суспільства та його окремих компонентів, особливо в кризових ситуаціях. В цьому контексті викликає інтерес феномен біженства в роки I світової війни. Його дослідженням займаються, зокрема, український історик Л. Жванко, російський О. Курцев, англійський П. Гетрел. Низка робіт присвячена вивченню становища біженців окремих національностей. Тематика є пріоритетною серед польських дослідників (В. Грабський, М. Коженювський, Т. Мондзик, В. Найдус, І. Спустек).

Не зупиняючись на детальному аналізі причин виникнення явища, зазначимо лише, що воно було характерним для всіх прифронтових губерній імперії і прийняло масовий характер після відступу російської армії з територій Прибалтики та Царства Польського. Після росіян другу за чисельністю групу складала поляки (більше 700 тис. осіб). У зв'язку з цим викликають інтерес особливості розміщення польських біженців у внутрішніх губерніях країни.

По-перше, вони були зареєстровані майже в усіх незаятих ворогом регіонах Російської імперії. Але спостерігалось нерівномірне розселення, іноді без урахування професійних навичок, що було наслідком швидкої евакуації.

По-друге, поляки прагнули залишатись ближче до рідного краю або місць компактного проживання польської національної меншини. В такий спосіб їм було легше адаптуватись до нових умов життя і навпаки. Власники маєтків або промислових підприємств, приймаючи на роботу біженців, віддавали перевагу співвітчизникам. Свою допомогу представники Полонії пропонували в якості співробітників організацій, які опікувались потребами біженців. В той час як керівництво їх відділень у місцях з не чисельною польською колонією скаржилось на недостатню увагу до долі співвітчизників. З географії розміщення вбачаємо, що найбільший відсоток польських біженців був у Київській, Мінській, Могильовській, Подільській, Полтавській, Смоленській, Чернігівській губерніях, тобто здебільшого на територіях Білорусі і України. Всього тут зосередилось 44% польських біженців.

По-третє, поляки за жодних обставин не хотіли їхати на поселення до Сибіру. Переважна більшість вважала своє становище тимчасовим і сподівалась на швидке повернення додому, отже віддалене розміщення в майбутньому становило би цьому перешкоду. Відлякували і важкі

кліматичні умови. Але окрім далекої відстані та клімату певну роль відігравав факт того, що до Сибіру засилали учасників повстань 1830–1831 рр. та 1863–1864 рр. Іншими словами, ці місця асоціювались із покаранням. В цьому питанні біженців підтримували національні організації та представники-поляки у гілках російської влади. Уряд пішов на зустріч.

Таким чином, тисячі польських біженців знайшли притулок у віддалених від рідних домівок внутрішніх губерніях Російської імперії від Середньої Азії до Далекого Сходу. Однак, основна маса, розраховуючи на швидке повернення додому, прагнула залишатись ближче до польських земель. З іншого боку, біженці віддавали перевагу населеним пунктам з чисельною польською національною меншиною. Завдяки зусиллям діячів Полонії уряд погодився не переселяти їх до Сибіру. Загалом місцями найбільшої концентрації польських біженців стали території сучасних Білорусі та України.

Концептуальне оформлення політики США по відношенню до Центральної Європи на початку 90-х рр. ХХ ст.

Валерій Літонінський

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

E-mail: valeraknu@mail.ru
